

DÔVODOVÁ SPRÁVA

A. Všeobecná časť

Návrh zákona o finančnej podpore činnosti cirkví a náboženských spoločností predkladá na rokovanie vlády Slovenskej republiky Ministerstvo kultúry Slovenskej republiky.

Cieľom predloženého návrhu zákona je upraviť podporu činnosti registrovaných cirkví a náboženských spoločností (ďalej len „cirkvi“) zo strany štátu. Nahrádza sa doterajší právny režim vychádzajúci zo zákona č. 218/1949 Zb. o hospodárskom zabezpečení cirkví a náboženských spoločností štátom v znení neskorších predpisov. Navrhovaná právna úprava berie do úvahy odporúčania, na ktorých sa dohodli najvyšší predstavitelia kresťanských cirkví v Slovenskej republike a Ústredného zväzu židovských náboženských obcí v Slovenskej republike, a závery Expertnej komisie Ministerstva kultúry Slovenskej republiky. Predložený návrh zákona vychádza zo zásad solidarity, spravodlivosti a transparentnosti. Prijatie tohto zákona je zároveň predpokladom na splnenie záväzkov vyplývajúcich z čl. 20 ods. 1 Základnej zmluvy medzi Slovenskou republikou a Svätou stolicou zverejnenej v Zbierke zákonov pod číslom 326/2001 Z. z. a čl. 20 ods. 1 zmluvy medzi Slovenskou republikou a registrovanými cirkvami a náboženskými spoločnosťami zverejnenej v Zbierke zákonov pod číslom 250/2002 Z. z.

Podľa súčasnej právnej úpravy štát poskytuje cirkvám, ak o to požiadali, príspevok na úhradu osobných požitkov duchovných pôsobiacich ako zamestnancov cirkví a náboženských spoločností v duchovnej správe, zamestnancov v cirkevnej administratíve alebo v ústavoch na výchovu duchovných. Duchovní, ktorí majú nárok na osobné požitky, majú tiež nárok na náhradu cestovných, sťahovacích a iných výdavkov podľa zákona č. 283/2002 Z. z. o cestovných náhradách v znení neskorších predpisov. Zároveň štát čiastočne prispieva cirkvám na riadne vecné náklady spojené s administratívou. Konkrétna úprava osobných požitkov (základný plat, hodnostný prídavok a zvýšenie základného platu za ocenenie vysokej kvality výkonu duchovenskej činnosti) je obsiahnutá v nariadení vlády Slovenskej republiky č. 299/2007 Z. z. o úprave osobných požitkov poskytovaných duchovným cirkví a náboženských spoločností v znení neskorších predpisov. Zmena súčasného systému financovania cirkví, ktorého ideové východiská pochádzajú ešte z roku 1949, je však dlhodobo predmetom diskusií na úrovniach občianskej spoločnosti, politických strán, angažovanej verejnosti i samotných cirkví.

Navrhovaný systém financovania cirkví vychádza z doteraz uplatňovaného modelu, avšak predpokladá postupné zohľadňovanie modifikácií počtu veriacich jednotlivých cirkví podľa sčítaní obyvateľov a kladie dôraz na samostatné a nezávislé hospodárenie cirkví podľa vlastných rozpočtov.

Podľa predloženého návrhu zákona bude štát napomáhať činnosti cirkví poskytovaním príspevku štátu, ktorým sa na účely tohto zákona rozumie suma (súhrn) finančných prostriedkov poskytovaných zo štátneho rozpočtu všetkým cirkvám. Táto suma bude každoročne navyšovaná v stanovenom pomere o mieru inflácie a valorizácie. Príspevok vychádza zo sumy finančných prostriedkov, ktorú štát cirkvám poskytuje podľa súčasnej úpravy. Návrh obsahuje prílohu č. 1,

ktorá uvádza konkrétne sumy poskytnuté jednotlivým cirkvám v roku 2019.

Príspevok sa bude následne rozdeľovať jednotlivým cirkvám takým spôsobom, že suma príspevku vo výške príspevku na rok 2019 sa rozdelí medzi jednotlivé cirkvi, ktorým bol poskytnutý príspevok na rok 2019, na základe pomeru rozdelenia príspevku na rok 2019 a zvyšná suma príspevku sa rozdelí medzi jednotlivé cirkvi pomerne podľa počtu veriacich cirkvi uvedeného v sčítaní obyvateľov. Cirkvám, ktorým v roku 2019 nebol poskytnutý príspevok zo štátneho rozpočtu, a cirkvám, ktoré budú registrované po nadobudnutí účinnosti navrhovaného zákona, sa poskytne príspevok na základe ich žiadosti a podľa počtu ich veriacich podľa posledného sčítania obyvateľov.

Príspevok je v zmysle návrhu zákona koncipovaný ako jeden z prostriedkov, ktorými štát napomáha činnosti cirkví a s ktorým cirkvi samostatne hospodária. Doterajšia koncepcia, ktorá určovala výšku mzdy duchovného z prostriedkov štátneho rozpočtu formou mzdovej tabuľky určenej nariadením vlády sa ruší. Výšku mzdy duchovných budú určovať cirkvi v súlade s príslušnými ustanoveniami Zákonníka práce. Navrhuje sa, aby mal štát, obdobne ako podľa súčasnej zákonnej úpravy, právo vykonávať kontrolu hospodárenia s príspevkom podľa osobitných predpisov. Návrh zákona tiež predpokladá, že príspevok štátu a prípadná iná podpora zo strany štátu (napr. vo forme účelových dotácií alebo daňových úľav) bude iba jedným zo zdrojov podpory a financovania činností cirkví, pričom zdrojmi finančného zabezpečenia budú predovšetkým vlastné zdroje financovania ako príspevky členov cirkví, dary od domácich a zahraničných fyzických a právnických osôb, výnosy z vlastného majetku, výnosy z vlastnej činnosti, výnosy z verejných zbierok a pod., čím sa docieli vyššia miera nezávislého postavenia a pôsobenia cirkví v Slovenskej republike.

Návrh zákona je v súlade s Ústavou Slovenskej republiky, zákonmi a ďalšími všeobecne záväznými právnymi predpismi, ako aj s medzinárodnými zmluvami a inými medzinárodnými dokumentmi, ktorými je Slovenská republika viazaná, ako aj s právom Európskej únie.

Prijatie navrhovaného zákona bude mať negatívne vplyvy na rozpočet verejnej správy. Prijatie navrhovaného zákona nebude mať vplyvy na manželstvo, rodičovstvo a rodinu, nebude mať vplyvy na podnikateľské prostredie, sociálne vplyvy, vplyvy na životné prostredie, vplyvy na informatizáciu spoločnosti, nebude mať vplyvy ani na služby verejnej správy pre občana.